

”Asistăm la impunerea unui alt tip de poetesă în literatura noastră”

• este de părere reputatul academician Constantin Ciopraga, referindu-se la *Valentina Lateș, autoarea volumului recent lansat “Ca niște lungi ecouri”*

Păstrându-și menirea de spațiu de desfășurare a celor mai alese și intense trăiri artistice, sala mare a Teatrului Național “Vasile Alecsandri”, dar și a Operei Naționale Române din Iași, a găzduit recent un eveniment cultural notabil atât pentru lumea muzicii, cât și a literelor. Este vorba de lansarea monografiei “Benedetto Franchetti”, ediție în limba italiană, avându-i ca autori pe Vladimiro Bertazzoni – Italia și Valentina Lateș – România, și a volumului de poeme “Ca niște lungi ecouri...”, semnat de Valentina Lateș.

Lansarea celor două cărți, organizată exemplar de către Asociația Femeilor Unite, a beneficiat atât de participarea celor doi autori, dar și de cea a unor invitați de marcă: ilustrul profesor universitar Constantin Ciopraga, membru de onoare al Academiei Române, prof. univ. Teodora Irinescu, Gita Navari, președintele Comunității Italiene din România, precum și o delegație însemnată de profesori universitari și oameni de cultură din orașul italian Mantova, locul de naștere al lui Benedetto Franchetti, considerat un muzician mantovan uitat, dar ajuns cetățean merituos pe meleagurile românești.

Din delegația italiană au făcut parte și membri ai conducerii Asociației “Giuseppe Acerbi”, asociație care, instituind un premiu literar, anul acesta a ales să decerneze Premiul ACERBI unui scriitor român, și anume lui Mircea Cărtărescu, pentru romanul “Nostalgia”.

Benedetto Franchetti, născut în 1824 în comunitatea israelită din Mantova și absol-

vent de înalte studii muzicale în țara sa de origine, a devenit peste ani un protagonist de frunte al vieții muzicale din România, a doua sa patrie pe care a servit-o cu credință până la sfârșitul vieții sale, în 1894. Acum, prin apariția acestei monografii ce i-a fost dedicată și apărută deja și în Italia, se dorește reconsiderarea la justa lor însemnătate pentru spiritualitatea românească a virtuților lui Benedetto Franchetti. Unul dintre autorii monografiei, Vladimiro Bertazzoni, poet, jurnalist, fost primar al orașului Mantova, membru corespondent al Academiei Virgiliene din Mantova și membru al Academiei Petru I din Sankt Petersburg, a ținut să facă unele precizări în legătură cu această apariție editorială: “Benedetto Franchetti a ajuns la București în 1856. Aici a fost nu numai director al Teatrului Italian, ci și un impresar artistic desăvârșit, aducând la București numeroși artiști italieni de valoare, din dorința de a arăta publicului român tot ce are mediul artistic italian mai de calitate. Pentru meritele sale, a fost decorat de Regele Carol I al României și numit Cavaler al Coroanei Regale. Am publicat înainte câteva articole despre Benedetto Franchetti, dar scrierea cărții se datorează Valentinei Lateș, care a făcut întreaga documentare în România. De fapt, ea mi-a tradus și volumul de poezii NELLA MANO DEL TEMPO, apărut în România sub titlul POEZII ATEMPORALE, așa că pot spune că mam românizat și eu puțin...”

După cum au specificat chiar autorii, realizarea monografiei “Benedetto Franche-

tti”, a cărei versiune în limba română va apărea în curând, a presupus cam vreo 9 ani de studiere a arhivelor, documente legate de viața muzicianului italian stabilit pe pământ românesc fiind dificil de găsit. “Cartea ar fi fost incompletă dacă nu am fi dat până la urmă de strănepotul lui Benedetto Franchetti. Acesta este Alexandru Elias, trăiește, este octogenar, medic psihiatru și director al Policlinicii Evreiești din București Alexandru Elias mi-a pus la dispoziție documente de familie și de cancelarie domnească de pe vremea lui Carol I, unul dintre acestea dovedind că lui Benedetto Franchetti I s-a acordat cetățenia română în semn de recunoștință pentru strădaniile sale în domeniul artistic.

Fiind director al Teatrului Italian din București și având și companie particulară de operă, a adus la București cei mai buni artiști italieni de teatru, operă și balet, publicul nostru făcând astfel cunoștință cu adevăratele valori ale fiecărui gen în parte...”, a completat Valentina Lateș, dumneai recunoscând că plăcerea de a lucra la încheierea acestei monografii dedicate unui muzician a fost cu atât mai mare cu cât ea însăși a fost angajată a Operei Naționale Române din Iași, în calitate de artist liric.

Cât despre volumul de poeme “Ca niște lungi ecouri...”, Constantin Ciopraga le-a găsit acestora o însemnătate aparte: “Valentina Lateș dezmente oarecum sentimentalismul feminin, atât de caracteristic altor poete. Ea este o răzvrătită, amintind de Horatio, cel care spune că indignarea face versuri. Cu Valentina Lateș in-

trăm într-o lirică feminin-gată de cotidian, nu numai universul casnic. Poemele sunt niște meditații nimic elegiac, meditații niște forme de protest mai stat față de unele realități mănăști contemporane.

Putem spune că Valer Lateș este un cenzor al lității și o personalitate nemulțumită de prezent, este modele în trecut și pe unele altele noi legate de nomenul românesc actual face o pledoarie pentru iul de patrie, de limbă. În tinerele poezii sunt preocupate de viața lor intimă, Valer Lateș aduce în dezbatere problemele mulțimii, a dând o poezie socială. În teza sa găsim atât poezie poetică, dar și poezie cu o religioasă și mai ales pe cu tentă cetățenească, res-sabilă. Valentina Lateș e în cuvântul scris, în magi-rsului și aduce în decorul inin al literaturii noastre mente înnoitoare. Odată c-asistăm la impunerea unu-tip de poetesă, înscriindu-literatură prin versul său rîns, fremătător...”

Întreaga manifestare vedindu-se de un cert ra-ment, am aflat de la Ro-Mihai, președintele Asoci-Femeilor Unite, cea care organizat acest eveniment tural, și ce a stat la baza a-tuia: “Este pentru a dou-ră când ne ocupăm de un-entiment de acest gen și-buna sa desfășurare a co-buit încă o dată în mod e-țial spiritul de echipă ată-characteristic Asociației n-tre, spirit marcat de de-NU STA ÎN UMBRĂ...”

Revista română

Anul V

3

(17)

1999

ЖИТЕЗ АСТРА - ДЕСПАРТАМЕНТУЛ "МИХАИ КОГАЛНИЦЕАНУ" - ІАШІ

În fastul rococoului

Vineri, 9 iulie 1999, a fost ziua unei duble lansări de carte, în superbul foaier al Teatrului Național:

- Poezii atemporale de Vladimiro Bertazzoni, ediție bilingvă italo-română, în traducerea Doamnei Valentina Lateș, carte apărută la Editura Junimea;

- Umbra Cuvîntului, poezii originale, carte de debut a doamnei Valentina Lateș, în ediție de lux,

apărută la Editura Cronica.

Ineditul acestui eveniment cultural s-a datorat în mod special amenajării și eclerajului uimitorului cadru arhitectonic, preferat de către autoare, în nostalgia sa după profesiunea de artist liric al operei ieșene; a dorit să-și realizeze lansarea creației de debut la un nivel de distincție elevată, sărbătorească.

Ambianța academică a fost oferită de participarea marilor personalități ale literaturii: domnul profesor universitar doctor docent și academician Constantin Ciopraga, domnul profesor universitar, doctor în filosofie și ilustru poet Mihai Ursache, domnul profesor universitar, critic literar, director al Teatrului Național, Ioan Holban.

Analizînd cu înaltă competență ambele cărți apărute, dîșii au dăruit momentului solemnitate.

Autoarea, într-o elegantă ținută de zile mari, abordînd un stil verbal sobru și elocvent, a făcut prezentarea cărților, a recitat din texte, apoi ne-a împărtășit concis opinia sa personală despre necesitatea și soarta poeziei în prezent.

În numele Asociației ASTRA - Filiala Iași felicităm cordial pe doamna Valentina Lateș pentru reușita deplină a acestui eveniment al culturii scrise, desfășurat sub auspiciile Asociației Femeilor din România, Filiala Iași, reprezentată prin Doamna profesoară Rodica Mihai - președinte - și doamna Mariana Florea - vicepreședinte, cărora le adresăm mulțumiri și felicitări pentru marele aport la reușită.

Cronicar

Balada

Nr. 12 * Anul III - Editată în Germania, apare la fiecare 2 luni - Septemb/Octomb. 1999

- REVISTĂ GRATUITĂ DE INFORMARE SOCIAL-CULTURALĂ, PE LÂNGĂ FORUMUL ROMÂN e.V. KÖLN -

Seite 12

Nr. 12 Sept/Oct. 1999

Balada

Revista „Balada” prezintă cititorilor ei, pe liricul italian din Mantova, Vladimiro Bertazzoni, apărut recent în Ed. Junimea din Iași cu volumul de versuri „POEZII ATEMPORALE”, în traducerea poetei ieșene, Valentina Lateș.

QUASI UNA PREGHIERA

Piccolo sole, luce dolce e rara,
Tu sei l'essenza d'ogni mia gioranta.
Porto d'amore azzuro a cui ripara
La vela mia scossa e tormentata.

Notte di piece, tienmi nel tuo seno
Sottratto agli occhi d'ogni compagnia.
O voce che mi fai dentro sereno
Chiamami ancora e sempre. E così sia.

SOGNO

Mi sei tornata in sogno
Viva
Come non mai

Anche nel cuore della notte
Al cuore
Felicità ridai

În afara volumului de versuri tradus din limba italiană, poetei Valentina Lates i-a apărut și propriul ei volum de versuri, „UMBRA CUVÂNTULUI” în Editura Cronica, Iași 1999. -

„Poetă în sensul sever al termenului, Valentina Lates aduce o viziune existențială particulară, bine individualizată.(...)”

spune Constantin Ciopraga printre altele, despre poetă.

CA O RUGĂCIUNE

Tu, soare mic, lumină dulce, rară,
Esență-a zilelor ce mi se-arată,
Albastru țărni de-amor, salvează iară
O velă zguduită, torturată.

Păstrează-mă în sân, umbră nocturnă
Păzește-mi ochii de-orice viclenie.
Cu vocea liniștii celei din urmă
Rog să mă chemi mereu. Așa să fie !

SOMN

În somnul meu reparați
Mereu mai vie
Ca niciodată

Și-n miezul nopții, stelar,
Redai ființei
Fericire, Har.

În traducerea Valentinei Lates

MANTOVA CULTURA

Palestra dei Poeti

che nessun violino
ha mai suonato.

Dove tutto è esagerato

Questo paese dove son nato
di normale ha proprio niente.
Per questo mi ritengo fortunato
per tutto quel che vedo e che si sente.
Voglio dire nell'insieme, parlar delle stagioni
cominciando dalla Primavera:
qui, se il tempo volge al giusto,
un verde immenso si sprigiona
e i color di tanti fiori sembran un arcobaleno
dove il rosso del papavero è esasperato:
proprio tutto è esagerato.
D'estate non c'è via di mezzo:
il sole ti brucia, il caldo ti soffoca,
le zanzare ti trafiggono,
la sete ti riduce in cattivo stato...
non è forse tutto esagerato?
L'Autunno ti lascia respirare
però scoppia il temporale
col furor di lampi e tuoni può anche grandinare,
così il lavoro della terra
si tramuta da pace in guerra;
ormai i colori della vigna si sono spenti
e anche gli alberi lasciano cader le gialle foglie
e mentre ammiro un gran tramonto
penso a tante cose e al tempo andato
e mi dico: "qui tutto è esagerato".
L'ultimo atto è per l'Inverno
che comincia con la nebbia così strana
dichiarata da tutti specialità della Val Padana;
poi comincia un freddo a volte da Siberia
che può regalarti in breve
anche un metro di neve;

Paolo M.

L'eterno resto di una costola...

Di pietra laica e biblica
dileggiato
Ibis
sul ramo di stele
millenario
Mistero vibrante
sulle onde della saggezza
Luce verginale
di là degli orizzonti
oasi
nel deserto dei mondi
Hai avuto le ali
per sollevarti
addormentato,
tu, sfolgorio di luce
dell'amore rinterzato

Valentina Lates

Il coraggio...

Il coraggio
ti è mancato
di amarti
di dire sì
quando gli altri
dicevano no
di dire no
quando gli altri
dicevano sì
di piangere
quando gli altri
ridevano
di ridere
quando gli altri
piangevano.

Gianfranco Mortoni